

SCHONE BEEK, VUILE BODEM

Cobie Ensink

In 1943 wordt in Schoonebeek een belangrijke ontdekking gedaan. Op 800 meter diepte vindt men aardolie in de bodem. Boortorens, jaknikkers en labyrinth van wegen om het olieveld te ontsluiten zijn de uiterlijke tekenen van de winning van het vloeibare zwarte goud. De nieuwe welvaartsbron heeft ook een keerzijde. Bij de oliewinning hoort ook een afvalstroom: boorspoeling en oliehoudende grond. Het afval wordt domweg in de Schoonebeker bodem gedumpt en afgedekt met een laagje 'schone' grond. In de loop der jaren verschijnt Scado onder de naam 'Alchemica' op het Schoonebeker toneel. Wat ook al-chemisch is, zijn de afvalstromen. 'Vloeibaar' chemisch afval wordt geloosd op Kanaal A en voor 'vast' chemisch afval is de Schoonebeker bodem als vuilnisvat beschikbaar. Een vergunning voor het dumpen van gemeen giftig afval wordt nooit aangevraagd en het ene na het andere veenkanaal verandert in een gifbelt. Zo rond 1970 wordt steeds meer duidelijk wat de gevolgen zijn van het in de bodem stoppen van giftig afval.

Zand, dat was wat Reef Oldenzaal NV ruim twintig jaar geleden nodig had. Het bedrijf zocht — en vond — het in Schoonebeek. Op de percelen sectie C nrs. 627, 628 en 629 om precies te zijn. Reef, gevestigd te Emmen, vroeg aan Gedeputeerde Staten om vergunning dat zand te mogen afgraven. Het mocht. Wel stelde de provincie een reeks voorwaarden. Na de ontgronding zou het ontstane gat behoorlijk afgewerkt moeten worden. Afval mocht er in ieder geval niet gestort worden! Reefs vergunning dateert van 16 februari 1962. Amper 2 jaar later kreeg Reef nog een vergunning om afval te storten. Op 24 juli 1964 bepaalde brief 1/17/8026 van de Gedeputeerde Staten dat Reef zijn gat mag opvullen met enorme betonblokken, die afkomstig zijn van de NAM. Overigens blijft Reef ook gestaag doorgraven. Gede-

STAATSOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID
 Hoofdkantoor te Utrecht met de afdelingen van het volksgezondheidsinspectie te Groningen, Emmen en Drenthe

<p>Kantoorboek 4 Dinsdag 12 april 1972 Documentnummer 0103/80-2249 Tussentijdse Documentnummer afvalhandl. Provincie DRENTE 9700 AA GILDEVEEN</p> <p>Bezoek aan de heer Huisman van de met adresnummer 1216/8026</p> <p>afvalvergunning nr. 224</p>	<p>AMM Naver, C. Enslin-Vla Dinsdag 7 7760 AA JANDPOL</p>
--	---

Dinsdag, 13 april 1972

Naar aanleiding van het verzoek om nadere inlichtingen omtrent de betrouwbaarheid van de Inspectie van de Volksgezondheid met de procedure rond het verzoek van een Hindervergunning aan de Mr. Hinderstater (naam) — waarnaar wij voor een vuilstortplaats voor afvalstoffen aan de Vereniging te Schoonebeek (op, dat van Reef) kom ik u het volgende mededelen.

Op 22 Februari 1972 is het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe door de Inspectie van de Volksgezondheid, aangevoerd door de H.A.S., een onrecht afval door Scado N.V. in het zand. Dit van Reef. Geleed is in deze brief, dat te voor deze activiteiten zijn Hinderstater, vergoeding was verzoeken om dat het verzoeken van een vergoeding voor de betreffende activiteiten met de melding van de Inspectie opgenomen was. Het College van Gedeputeerde Staten werd verzocht registreren te nemen om de ingevulde situatie te kennen. (zie bijlage 1)

Naar aanleiding van deze brief en een onderzoek van de Provinciale Waterstaat heeft het College van Gedeputeerde Staten per brief van 20 April 1972 het College van Burgemeester en wethouders van de gemeente Schoonebeek, medegedeeld dat het starten van afvalstoffen in de ontgrondingszand zand ongeveer 10.000 kubieke meter door het College van Gedeputeerde Staten een Hindervergunning was verzoeken aan de Inspectie e.o. Huisman, ook door het College van Burgemeester en wethouders van Schoonebeek.

aan partijen: de Gemeente Schoonebeek, de Inspectie van de Volksgezondheid, de Provinciale Waterstaat en de Gemeente Groningen. Het College van Gedeputeerde Staten is verzocht om de illegale activiteiten te ontlasten, zand melding te zandgen om bij en het illegale dumping van de afgraving de beste, zij het niet laatste, oplossing zou zijn.

1

GEMEENTE SCHOONEBEEK

Aan de H.V. Hinderstater Aardolie Maatschappij,
 Postbus 26,
 A A A A A

De brief van	De heer	Op, ingezonden	Schoonebeek
Dinsdag	Vuilstortplaats Vereniging Schoonebeek	7	Datum: 13 april 1972

De gemeente Schoonebeek zal per 1 Januari 1973 het huisvuil e.o. gaan afvoeren naar de V.A.M. in Nijmegen. Wij bezogen hierop, nadere administratieve maatregelen, te komen tot een verantwoord wijze van vuilverwijding en -afvoer.

In dit kader zouden wij ook gaarne tot sluiting van de vuilstortplaats willen overgaan.

Tot op heden is deze vuilstortplaats gebruikt door de plaatselijke industrie en de gemeente.

Elke keer wordt niet beschikt over de noodzakelijke hindervergunning. Met name van zijde van de provincie is de voorwaarde gesteld, dat indien de vuilstortplaats aan de Vereniging per 1 Januari 1973 niet wordt geëxplodeerd de provincie een hindervergunning dient te beschikken.

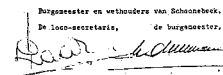
Indien u dus van plan bent ook in de toekomst op voornoemde stortplaats vuil te slijpen storten dient u in het bezit te zijn van een hindervergunning.

Deze vergunning dient u bij ons college aan te vragen.

Dartons treft u bijstand aan een aanvraagformulier met een daarbij behorende toelichting omtrent de over te leggen stukken.

Wij verzoeken, dat u hiervan gezinsult kunt geven.

Burgemeester en wethouders van Schoonebeek,
 De localsecretaris, de burgemeester,
 H. J. de
 T. H.
 C. J.

 Localsecretaris

Verzocht te Schoonebeek door Reef, met afvalstoffen tot de afvalstoffen van de afvalstoffen

puteerde Staten verlenen zijn vergunning tot viermaal toe. Het gat groeit en ook de verleiding om er van alles in te gooien. Als de gemeente Schoonebeek eenmaal voor de bijl is gegaan voor die verleiding volgt het bedrijfsleven met gretigheid. NAM en Scado maken er graag gebruik van om hun minder onschuldige afval kwijt te raken.

Illegale dump

De regionale inspectie voor de Volksgezondheid te Groningen stelt het Provinciaal Bestuur per brief dd. 22 feb. 1972 op de hoogte inzake de storting van huisvuil door de gemeente Schoonebeek, boorspoeling door de NAM en chemisch afval door Scado zonder de benodigde Hindervergunningen. Illegale dump dus! De provinciale waterstaat van Drenthe stelt een onderzoek in hetgeen in een brief aan de ge-

meente Schoonebeek resulteert dd. 20 juni 1972. Verzocht wordt de illegale storting zo spoedig mogelijk te beëindigen, alsmede met klem ontraden aan particulieren een vergunning te verlenen voor het storten in de zandafgraving. De situatie is er dan ook naar, de provincie stelt dat saneren zeer moeilijk zal zijn; de beste oplossing is de zandafgraving te dempen met schone grond.

Legalisering

Van het provinciaal schrijven is het Schoonebeker gemeentebestuur niet onder de indruk. Scado en de NAM blijven er lustig op los dumpen. Wel ontvangt de NAM een brief van het Schoonebeker gemeentebestuur dd. 5 oktober 1972 waarin zij stelt gaarne tot sluiting van de vuilstortplaats te willen overgaan. *Indien u dus van plan bent ook in de toekomst op voornoemde*

stortplaats vuil te blijven storten, dient u in het bezit te zijn van een Hinderwetvergunning. Deze vergunning dient u bij ons College aan te vragen, aldus de brief waarin de NAM tevens een vergunningsaanvraagformulier aantreft! Met andere woorden, de Schoonebeker bodem blijft als vuilnisvat beschikbaar. Op 26 maart 1973 wordt het vergunningsaanvraagformulier ingevuld teruggezonden. De NAM wil boorgruis, boorspoeling, afvalwater etc. in Reef zijn gat blijven storten. Voor het reeds verontreinigde grondwater in het stortgat is een oplossing gevonden. Dat wordt er met een pomp uitgezogen en via put S129 op bijna een kilometer diepte in de bodem geloosd. De gemeente wil de vergunning wel verlenen onder voorwaarden. Zo blijkt volgens de gemeente rattenbestrijding een vereiste (alsof ratten dol op die heerlijke boorspoeling zouden zijn) en wat pietepouterigheid over de maaswijdte van de afrastering. Over de aard en samenstelling van het te storten afvalwater wordt geen woord gerept. Gedeputeerde Staten veren op en eisen een reeks voorwaarden aan de vergunning toe te voegen.

Op 28 november 1973 krijgt de NAM haar vergunning (WK/I geheten) om nu legaal te storten en diep te lozen! Scado, niet voor één gat te vangen, heeft rond die tijd een nieuwe lokatie ontdekt. Een voormalig veenkanaal langs de Noordersloot te Erica. Via dat kanaal wordt al lang geen veen meer afgevoerd en Scado biedt illegaal uitkomst met haar dynamisch organisch afval. Het ene na het andere veenkanaal wordt volgestort en altijd zonder daarvoor een vergunning aan te vragen. De keren dat er geen lokatie voorhanden is valt Scado terug op het gat van Reef. Dat was niet alleen merkbaar aan de

Gat van Reef in de tijd dat het nog als stortplaats diende

De huidige situatie van het Gat van Reef

Het blussen van een van de vele branden in het Gat van Reef

stank, maar het dynamisch organisch afval vatte vaak spontaan vlam, soms al tijdens het transport.

Bosgebied

Op 5 april 1977 wordt de ontgrondingsvergunning van Reef nog één keer verlengd tot 1-1-1979. Het was een aflopende zaak en het gat raakte vol. De NAM, de grondeigenaar en de gemeente Schoonebeek gingen toen om de tafel zitten om te bespreken wat er nu met het stortgat moest gebeuren. Men besluit het geheel af te dekken met 'schone' grond (70 cm). Vlak-

bij liggen nogal wat percelen waarop houtgewas voorkomt en daardoor kan men het geheel in het 'Bestemmingsplan Buitengebied' opnemen als bos. Op 29 november 1981 verlaat de NAM put 3120. Er wordt dan geen verontreinigd water meer afgetapt en diep de bodem ingespoten.

De NAM doet nooit iets illegaal

Een in 1982, in het kader van de Interimwet Bodemsanering, uitgevoerd onderzoek wees uit dat het Gat van Reef een uiterst giftige belt is. Het grondwater rond de belt is vergelijkbaar met extreem verontreinigd zeewater. Op één der monsterpunten werd maar liefst 22.400 mg/l chloride gemeten. Verder werden cadmium, E.O.Cl, barium, fenol, zink en minerale

olie aangetoond, evenals hoge concentraties kobalt tot 420 µg/l, en kwik tot 5,5 µg/l. Kosten van dit onderzoek: f 15.000,-, te betalen door de Schoonebeek gemeenschap. De provincie wil nu een saneringsonderzoek/sanering waarvan de kosten geraamd zijn op f 2.030.000,- waarvan f 200.000,- door de gemeente opgebracht moet worden plus 10% van het resterende bedrag, de dan resterende 90% financiert het rijk. De NAM en Scado betalen voorsnog geen cent. Beide leggen de verantwoordelijkheid op andere schouders met schijnargumenten als 'de NAM doet nooit iets illegaal' en 'de NAM heeft laten storten'. De bedrijfsleider van Scado wist zelfs te melden dat er door Scado nog nooit één korrel illegaal gestort was.

Is er iets veranderd?

Het NAM-afval wordt voornamelijk gecontroleerd gestort bij de VAM te Wijster. Hoewel het Scado-afval in Nederland zeer goed onschadelijk te maken is, gebeurt dat niet! Scado heeft nieuwe gronden ontdekt om haar afval in te deponeren, dit keer in Oost-Duitsland.

In augustus 1982 ontdekte een ambtenaar van de provinciale waterstaat van Drente een illegale stortplaats in een klein natuurgebied te Schoonebeek, waar op dat moment een vrachtauto klaar stond om een lading 'puin' te storten. De vrachtauto bleek eigendom van de gemeente Schoonebeek! Overigens is er op de ongecontroleerde en open stortplaats ook door derden gestort. Op last van de provincie is de stortplaats (april 1983) gesloten. Het is niet uitgesloten dat ook daar chemisch afval is gestort.